

Ezerszer messiások

Be kell, hogy valljam, Ady nem tartozott a kedvenc költőim közé, de nehéz úgy Párizsban élni, hogy az embernek ne jutna ő az eszébe. Mondjuk a Szent Mihály úton sétálva, vagy a Gare de l'Est környékén, utcai piacok között bolyongva. A jelenlegi politikai helyzetben a verseit lapozgatván érdekes gondolatokra bukkanhatunk.

Brendel Máttyás | Népszabadság | 2010. január 25.

A veszélyeket ecsetelve manapság legtöbbször a második világháború előtti éveket szokták emlegetni, holott a korábbi világháború időszaka is érdekes párhuzamokkal szolgál. Ady ennek a kornak a lantosa, és nagyon jó ismerője a népléleknek; melynek kritikus ábrázolásaiért vitte volna máglyára őt az Irán-szagú, szittyá sereg. Bizony a magyar Pusztá a messiások szárnyait azóta is sározza, veri, húzza.

A messiásokkal kapcsolatban a magyar attitűd már Ady korában is hármás volt. Az első a pozitív értelemben vett messiásokkal kapcsolatos. Ahogy Ady klasszikus verse szól: ők ezerszer is meghalnak, és semmit sem tehetnek, legalábbis igen keveset. Ez a párhuzamok legerősebb vonala: Ady Nyugatról hazatért liberális gondolkodóként rádöbbenhetett, hogy itthon a gaz lehúzó, altat, befed, s hogy halnak el az újítások a magyar Temetőben. Együtt tudok vele érezni.

A Nyugat és a Kelet közötti különbség manapság kisebb, és Nyugaton is fulladnak kudarcba újítások, reformok. De a magyar nép mintha még mindig sokkal konzervatívabb, zártabb volna, s a reformer kezére keményebben csapna oda a füstös pipaszárral. Van egy másik, nem kevésbé hibás hozzáállás az álmissisásokkal kapcsolatban, mely Adynál leginkább a közelgő háborúval szembeni hurráoptimizmus és kritikátlan hit kapcsán jelenik meg. Az emberek egyrészt naivan elhitték, hogy a háború lesz a megváltás, mások pedig azt, hogy rosszabb már nem lehet. Ma is jellemző ez: a választások előtt ujjongnak a ludak, a gémek, s utána jönnek azok a rablók, azok az ősi Griffmadarak. Ma is itt van a levegőben a leszámolás, a háború várása, az az érzés, hogy már minden mindegy (l. „a fasisztákra leszek muszáj szavazni”). Sokan gondolják, hogy jöjjön bármi, rosszabb nem lehet. Elhiszik, hogy az új rendszerben szent masszával be lesz töltve a szakadék. Mindenképpen hinni akarnak valamiben, valami másban, akármilyen legyen az, csak a hit maradjon meg, a szent humusz. Sok gyenge embernek van szüksége az álmissisások hitére, mert a valóságot nem képes feldolgozni.

A harmadik hibás attitűd a nihilizmus, minden messiással szemben: minden mindegy, majd elvezérel az Ördög már minket, farkas esz meg, ördög esz meg, de megesznek bennünket, hinni már nincs miben. A közvélemény-kutatások szerint ez az attitűd manapság elég leterjedt, és ez látszik a legkevésbé veszélyesnek, de a végén tényleg: vagy a farkas, vagy az ördög esz meg minket. Talán van közöny más értelemben is. Mintha nem lennének megfelelő új pártok és új alternatívák. Mintha nem vállalkoznának eléggé erős és új csapatok. Mi meg csak azt mondhatjuk Adyval: S kik hivattatok vezérül a népnek, Ne maradjatok gyáva csöcseléknek: Úri gázságok jobbágy öreül.

A magyar választók közönye abból adódik, hogy nem látnak olyan pártot, mely a helyes utat kínálná. És mit mondhatnánk nekik, kiknek a próféták is csak makognak? Nekik is van mondandónk: a közöny akkor sem megoldás, és ha meggondoltan, megfontoltan a legkisebb jobbra szavazunk, az is előre visz. Lehet, hogy alig, de legalább előre.

Mi lesz, ha a magyar választók továbbra sem tanulnak a történelemből? Kacagó szél suhan el a nagy Ugar felett, s újabb tanulópénzt kell majd fizetni. De kérdés, hogy csak fizetünk, vagy tanulunk is. Lehet, hogy a választó nem tanul majd megint semmit semmiből. Megint csak azt fogja

mondani, hogy őt becsapták, senki nem szólt neki. Pedig szóltunk. Eleget és elegen.

A szerző publicista